

STRUCTUURSCHAAK

HSC B: Avond 01-10-2015

Helmond (HSC), daar hebben we iets mee. Of tegen zou beter geduid zijn. Verleden jaar kostten ze ons de beker. In de finale wisten ze ons aanzienlijk sterker team met goed schaak te verslaan. Ouch, de pijn is nog steeds voelbaar. Dit jaar revanche??

Al bij de uitnodigingen werden herinneringen aan vorig jaar opgehaald. Door den onzen teneinde de wraakemoties tot hoge hoogtes te laten opvlammen. Door de hennen teneinde ons via nachtmerrie-herbeleving te demotiveren.

Na Danniël en de zijnen op het overvolle Waalwijkse parkeerterrein de weinige open plaatsen te hebben gewezen, betreden we het strijdtoneel.

Ik moet zeggen (en heb ook tegen mijn teammaten Sander en Wilbert gezegd) dat ik niet zoveel zin had. Beetje moe of zo, of iets anders, weet het niet precies. De oorzaak is altijd lastig te bepalen. En ook niet zo belangrijk. In ieder geval, ik was van plan het bord zo snel mogelijk in de hens te steken teneinde door de spanningen weer wat energie te vinden.

De indeling plaatsten de teamleiders tegen elkaar. En alhoewel ik met zwart speelde was ik serieus van plan bij de eerste gelegenheid erin te kleunen. Dat voelt Danniël (met wit spelend) goed aan. Hij speelt al heel vroeg h3 en ruilt bij de eerste gelegenheid dames. Al de lol waarvia ik een beetje inspiratie had hopen te vinden wordt al van het bord afgehaald, voor we goed en wel begonnen zijn.

Sander zijn dameruïl voorstel wordt door zijn tegenstander (de sterke Paul van Asseldonk) afgewezen. Das dan wel weer apart, want al weigerende weet Paul een moeilijke stelling te krijgen, die door Sander echt in bijzonder weinig tijd uitgeschoven wordt. Sterke pot van de Dijk, die daarmee ons op een 1-0 voorsprong brengt.

Maar Rob (tegen de toch wel wat sterkere Johan Wuijts (pas op: met u,ij!!!)) heeft het moeilijk. Alhoewel met wit krijgt hij geen echte positie. Johan weet hem met knap spel in zijn achteruit te krijgen en geleidelijk aan steeds dieper in zijn verdediging te duwen.

En Wilbert bespeelt (de evenzo sterke) Gerard vd Kerkhof. Ja, daar had hij het ook al in de bekerfinale verleden jaar van verloren. En alhoewel het toen zelfmoordacties op aangeven van teamleider was, kreeg hij nu weinig kans. Gerard speelde een positioneel sterke partij waarin ook hier, niet veel tegen in te brengen viel. En zelfs nog voordat Rob het moest opgeven, deed Wilbert dat.

Ja, dat staan we dus 2-1 achter en is gelijkspel ons theoretische maximum. Maar daarvoor moest ik nog wel van Danniël winnen. En daar zag het in de opening bepaald niet naar uit. Gedurende de middenfase verbeterde het echter. Danniël voelde zich gedwongen (snap eerlijk gezegd nog steeds niet waarom??) zijn c-pion te offeren. Weliswaar vernielde hij zwarts structuur, maar ja, een pion is een pion.

Schaken is een ingewikkeld gebeuren. Voor het winnen dienen al de facetten onder de knie te blijven. Zo hebben we tactische, strategische, positionele etc. facetten. In dit verslag wil ik graag een nieuwe term introduceren ende toelichten.

”Structuurschaak”

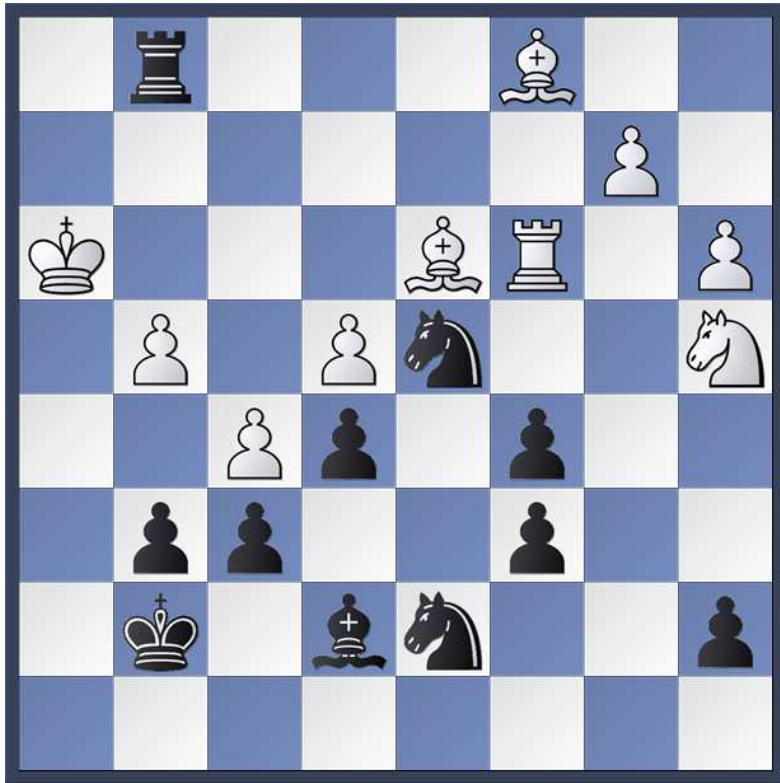
Deze vorm van schaken kenmerkt zich door een beschouwing van de positie in zijn geheel, en het van daaruit komen tot een plan. Er wordt met name niet gerekend (rekenen is verboden!!) en er worden geen concrete zetten besproken. Het komen tot een beschouwing van de structuur van de stelling gaat vooraf aan het verzinnen van kandidaatzetten, hetgeen weer voorafgaat aan het daadwerkelijk doorrekenen van deze zetten.

Tegenwoordig wordt overigens zelfs schaken propageert waarin helemaal niet nagedacht wordt (Ken U de bijna-klassieker “Move First Think Later” die tot mijn genoegen op onze club een veelgelezen boek is?). Dit zogenaamde Intuïtieve schaak gaat ervan uit dat talent, ervaring en positiegevoel onmiddellijk leiden tot het aanreiken van de juiste zet. Deze dient onverwijld gespeeld te worden. Dit teneinde de tegenstander te frapperen en in tijdnood te krijgen. Nadenken leidt slechts tot twijfel en tijdverlies. Vooral als het geluk meewerkt en de vorm goed is, is deze spelopvatting aan te bevelen. Daarnaast is er geen andere keuze als de klok een minuut als totaalijd aangeeft.

Soms voel je (intuïtief) dat de stelling tactisch benaderd moeten worden. Het ruikt naar offers. Dit gevoel is met name sterk in het geval van opgaven waarin de taak is binnen beperkt aantal zetten tot matvoering over te gaan. Maar ook in echte real-life partijen kan dat gevoel je overvallen. Soms voel je dat dat niet het geval is. Weinig ongedekte stukken, weinig aanvalsdynamiek, gewoon stevige gestutte positie waarin het onwaarschijnlijk is dat er snel veel gaat gebeuren. Hier dient structuurschaak bedreven te worden.

Dus rustig nadenken over de stelling als geheel. Plan maken zogezeid. Bij voorkeur doe je dit in de tijd van de tegenstander, want dan verbruik je je eigen tijd niet (en heb je dus eigenlijk dubbel zo veel tijd). Grote namen als Eeuwe, Kotov (en dus met name niet: Willy Hendriks, de schrijver die graag eerst zet voordat hij nadenkt) zijn apostelen van dit geloof.

Ik ben hier dramatisch slecht in. Als de stelling geen concrete aanknopingspunten bevat, en ik dus vanuit de structuur moet spelen, ga ik prompt en vaak ook terminaal de mist in. Laat mij U deze zwakte illustreren met de wat mij betreft bepalende stelling uit de partij die ik tegen Danniel speelde:

Van Boxtel – Sinnige

z

Kijk, natuurlijk had ik behoren te zien dat op Pb6, Pc5 slaan niet mag vanwege Lc5 Tc5 en dan Pb3 met stukwinst. Natuurlijk, dat had ik moeten zien. Na Pb6 moet wit paardslaan en dan wordt mijn structuurvoordeel ter rechter zijde al snel een echte vrijpion. Maar ja, je kunt niet altijd alles zien, toch?

Deze stelling kreeg ik op zet 40!! Danniël had (met wit) 40 zetten gespeeld en daarmee net de 1,5 uur volgeschaakt. Ik ben niet zo'n beste schaker in andersmans tijdnoed. Wel kan ik uitstekend (mijn intuïtie waarop ik moet vertrouwen als ik moet vluggeren, is meestal in orde) vluggeren, maar tegen vluggeraars heb ik problemen.

Dit alles is echter irrelevant en niet ter zake doende, want ik had nog echt wel een half uur om die 40ste zet te doen. Dat ik door de tijdnoed van Danniël dus de laatste 10 zetten niet in de gelegenheid was aan structuurschaak te doen, is niet relevant. Ik had nu tijd zat.

Wat moet zwart hier NIET doen? Dat is de cruciale vraag. Waar streeft zwart na? Zelfs als we Pb6 niet zien, wat is dan de essentie van deze stelling? Structuurschakers zien onmiddellijk de mogelijkheden. Streef grootschalige afruil na van minimaal 3 stukken en probeer met de koning binnen te komen om in het eindspel te winnen. Dat schrijft de structuur voor.

Wat doe je dan dus niet, en wat deed ik dan dus wel?? g5!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Verjuu, daar komt de zwarte koning dus nooit meer naar binnen. En zijn bovendien geinige offermogelijkheden van de zwartveldige loper (op g5!) de stelling in geslopen, waarmee Danniël (veel) later inderdaad mooie tactiek maakt. Zelf op g5 slaan zal wit niet, daar

wordt zijn structuur alleen maar slechter van. Allemaal simpel en eenvoudig (en voor degene die het er niet mee eens zijn. Ik beschouw uit mijn hoofd, zonder computers, dus misschien klopt er geen reet/hol van. In dat geval ben ik bemailbaar teneinde de discussiëren en te leren!!). Ik speel gewoon een zetje, om de 40 te halen, zonder echt na te denken, zonder noodzaak, gewoon om maar een zetje te doen. Stom, laf en vooral lui!! (Ik ga het zaterdagverslag van de Baronnees Hemmers maar weer eens lezen om te kijken welke keuze ik mezelf aandoe!!)

Het is dan ook niet meer dan terecht dat Daniël in de wederzijdse tijdnoed die een halfuurtje later het geval blijkt, plotsklaps een stevige tacticus blijkt. Die werd er me een partij scherp. Hoe minder tijd, hoe scherper. Breng hem niet in tijdnoed. Probeer dit te voorkomen. Hij is zeer gehaaid in tijdnoed, Uitstekende schaker zolang hij niet nadenkt. Een echte Hendriks-adept. Nu ik dit schrijf durf ik te vermoeden dat hij (zichzelf kennende) de tijdnoed opzoekt teneinde aldan toe te slaan. Briljant. Hij (en zijn team) halen volkomen verdient de matchpunten op en gaan met tevreden gevoel derwaarts.

Gefeliciteerd jongens, WEDEROM VERDIEND GEWONNEN!!

Dit gezegend hebbende hoop ik dat we ze dit jaar in de beker nog tegen zullen komen, anders moeten we onze verdubbelde wraakgevoelens een jaar koesteren.

Groet
HanS